

EURÓPA ÉS A MAGYAR KÉRDÉS.

ALIG KÉPZELHETŐ el nehezebb írói és egyben politikai feladat, mint a magyar revíziós probléma kézikönyvének vagy enciklopédiájának megalkotása. Egy ilyen munka szükségképpen a mai magyar élet kézikönyve és enciklopédiája, helyesebben talán a mai Magyarország *körtana*. A mai magyar élet minden megoldatlan kérdése, minden betegsége és ellenmondása, feszültsége és zűrzavara végső fokon közvetve vagy közvetlenül a revízió alapvető tényével függ össze. A revízió problémáit viszont csak az ismerheti fel a maga jelentőségében, akitől a magyar élet egyetlen területe sem idegen. A revízió éppen annyira *belpolitikai*, mint amennyire *külpolitikai* probléma. Még inkább megközelítjük az igazságot, ha a revíziót nem fémjelezzük a kétes értékű és értelmű, sokszínű politikai minősítéssel — hiszen a revízió valóban nem politika, hanem több a politikánál, előfeltétele minden magyar politika lehetőségének — hanem azt állítjuk, hogy a revízió éppen annyira *belső*, mint amennyire *külső* probléma. A revízió ügye mélységesen és elválaszthatatlanul összefügg a magyar végzettel, a magyarság népi és nemzeti jellemével, lelki alkatával, rendeltetésével.

Ez a felismerés kölcsönöz komoly jelentőséget Szudy Elemér könyvének, az első átfogó revíziós «kézikönyvnek» a magyar revíziós irodalomban.¹ Szudy Elemér könyve nem politikai vitairat, sokkal több ennél, a revízió szellemi és anyagi, külső és belső előfeltételeinek egészen széleskörű, a magyar élet minden területét felölelő elemzése. Szudy Elemér könyve talán az egyetlen igazán megbízható *bedeker* a revíziós problémák útvesztőjében, mászóval talán a mai magyar problémák útvesztőjében és ezt a hűséges és igazságos útikalauzt aligha tudja majd nélkülözni a revízió rögzös és küzdelmes vándorútjának egyetlen tisztje, vagy közkatonája sem.

Szudy Elemér revíziós műve éppen azért tökéletes «útikalauz», mert szerzője nem merül el a részletekben, a politikai taktika kis sakkhúzásaiban és csatározásaiban, a szubjektív érvényességű hazafias szólamokban, a nyugodalmas és önáltató lírai elábrándozásokban, hanem ezt a legvérvőzőbb magyar ügyet, önmagának és minden honfitársának legbelsőbb ügyét, mintegy a «légifelvétel» szárnyaló messzeségéből szemléli. Minden sebzett együttérzése ellenére megőrzi azt a távolságot, amelyre nélkülözhetetlen szüksége van a történeti igazság keresőjének, ha nem akarja magát kiszolgáltatni a vak és végzetes indulatoknak és szenvedélyeknek, hanem parancsolni akar felettük és irányítani akarja őket. Szudy Elemér egészen európai és egészen magyar. Szemléletmódjának s természetes érzelmi beállítottságának ez a csupán látszólagos ellentéte egy magasabb egységben hangzik össze. Ez a könyv maga is igazolása, alkotója alaptételének: magyarság és európai-

¹ Szudy Elemér: *Európa és a magyar kérdés, a revízió külső és belső feltételei*. Pallas irodalmi és nyomdai r. t. Budapest, 1933.

ság nem zárják ki, hanem éppen kiegészítik és erősítik egymást. Európai és keleti lelkiségnek ez a nagy történeti feladatokra képesítő egysége a magyarság külső helyzetében és lelki képében, a revízió szükségszerű eljövételének legbiztosabb, el nem rabolható és meg nem semmisíthető záloga.

Szudy Elemér revíziós útikalauzának ez a «magyar küldetés» a kiindulása és a középpontja, ahonnan az utak szétsugároznak az eljövendő Magyarország belsejébe és külső tájaira és határai felé. Szudy Elemér így fogalmazza meg a sorsszerű magyar küldetést, amelynek megérdemelt és meg nem érdemelt szenvedések próbáin előbb-utóbb győzedelmeskednie kell: *ez a hivatás egyrészt a keleti és nyugati kultúrkör határmeggyéjén az összekötő vonal biztosítása s a nyugateurópai művelődés hídfőjének őrzése és fenntartása . . . ez a revízió belsejébe alap törvénye.* Ebből a belsejébe elhivatottságból következik azután a külső, gyakorlati történeti feladat . . . *Másrészt a szláv és germán népek között olyan történeti állam berendezése, amely egyaránt alkalmas mindkét fél esetleges túlsúlyának kivédésére.* Ez minden nagyvonalú, ressentiment-hangulatokon, hamis általánosításokon felülemelkedő revíziós politika külső, gyakorlati irányelve. Ezt az irányelvet Szudy Elemér bátor és személyes indulattól meg nem remegő kézzel fejtette ki a melléktekintetek és tömegszendvények burkából. A revíziós politikának ebből a melléktekintetekből kihántott irányelvéből a szerző nagyjelentőségű következtetést von le, amely a napi külpolitika szemszögéből talán meglepőnek, sőt erőszakoltnak tűnik, de annak a légi felvételnek perspektívájából, honnét Szudy Elemér Európa «békés hadiszínterét» szemléli, tökéletesen meggyőző. Ha ugyanis a magyarság mintegy a mérleg nyelve a germán és a szláv serpenyők között, amelyek egyikének, vagy másikának túlsúlya nemcsak Keleteurópának, de egész Európának, sőt az egész világnak politikai és népi egyensúlyát felborítaná, akkor ebből szükségszerűen következik, hogy Franciaországnak napi külpolitikai okokból a revízió ezidőszert leg súlyosabb ellenségének, *érdeke egy erős Magyarország vagyis Franciaországnak érdeke, vitális érdeke a magyar revízió.* De amily fontos lehet francia szempontból az erős és szilárd keleti védőbástya a germán és szláv néparadatok ellen, melyek szunnyadó potenciáit egyrészt a bolsevizmus, másrészt a nemzeti szocializmus szabadították fel, éppoly fontos lehet magyar szempontból egy hatalmas nyugati szövetséges segítő hajója a kis magyar szigetet elnyeletéssel fenyegető kettős vízözönnel szemben. Szudy Elemér nem tagadja, sőt egyenesen kihangsúlyozza Franciaország középponti jelentőségét a revízió kérdésében. De a «francia veszély» negatívumát pozitív tartalommal telíti meg. A francia magyar történeti kapcsolatok, bármennyire is csak dibdáb játékszere volt az ellenségektől marcangolt gyenge Magyarország a francia világpolitikának, mégis igazolják Szudy Elemér meglátásának alapvető helyességét. *Magyar-francia érdekellentét épúgy nincs, miként nincs magyar-angol érdekellentét.* Azt hisszük, hogy Szudy Elemér ezzel a felismeréssel új távlatot adott a magyar revíziós küzdelemnek és új értelmet Magyarország keleteurópai «várvédő» szerepének.

De a revízió angol-francia gyűjtölencsájének felismerése további kapcsolatok megvilágosító sugarait bocsájtja vissza, a sötét keleteurópai látóhatárra. Szudy Elemér megállapítja, hogy Nyugateurópán, Anglián, első sorban pedig Franciaországon keresztül vezet az út a magyar-lengyel közlekedéshez és szövetséghez. A két keleti védőbástya összeforrásának, egybeépülésének a jelentősége, pedig beláthatatlan; nemcsak a rések betömésében,

defenzív téren, hanem egy új Európa és egy új világ kiépítésében is. Nem valószínűtlen, hogy a keleti agrárországok ezen a nyugatra elkanyarodó, azután ismét keletre visszahajló úton találnák meg egymást, ami egy új, építő világbékének, minden népszövetségnél súlyosabb biztosítéka lenne. Ilymódon — és nemcsak ilymódon függ össze — a magyar revízió ügye, a nagybeteg Európa és az egész nagybeteg világ szellemi és anyagi megújulásának lehetőségével. Szudy Elemér munkájának legérdekesebb fejezetei azok, amelyekben bebizonyítja, hogy a «magyar ösvény» rendezése számtalan vonatkozásban szükségszerű előfeltétele annak, hogy a nemzetek nagy útján ismét helyreálljon a megértés, a biztonság, az építő és a teremtő béke. Szudy Elemér kimutatja, hogy a világ megújulása magyar revízió nélkül épügethetetlen, mint ahogy egy jogtalanság elhallgatásából soha nem születhetik igazság és egy betegség eltitkolásából soha nem fakadhat egészség. A magyar probléma *mennyisége* talán csak egy kis atómja a világválságnak, de az *erkölcsi sikon*, a *minőség* síkján a megújulás egyik próbaköve.

Említettük azonban, hogy Szudy Elemér revíziós «kézikönyvének» alapvető jelentősége annak a felismerése, hogy a revízió éppen annyira belső, mint amennyire külső probléma. A belső revízió természetesen szervesen összefügg a külső revízióval, és kiinduláspontja az a Szudy Elemértől nyomtatékosan hangsúlyozott megállapítás, hogy a *világháború, nem a magyarság háborúja volt*. Ebből a negatív megállapításból elsősorban egy új nemzeti politika pozitív követelése sarjadzik ki. A régi magyar nemzetiségi kérdés elsősorban jobbjágy probléma volt és meg kell akadályozni, hogy bármely átvitt, vagy átszellemített értelemben ismét az legyen. Szudy Elemér értelmezésében a revízió nemcsak jogokat, hanem éppen annyira kötelességeket is jelent. Ez a kötelességeivel számot vető magyar revízió, Európa, nemcsak külpolitikai, sztatikus, hanem erkölcsi, dinamikus megvilágosodásának egyik legfontosabb fényforrása lehet. Mert Szudy Elemér a nagy világválság végső okait nem gazdasági, hanem erkölcsi bajokban ismeri fel. Az «írástudók» igazi árulását szerinte nem a toll emberei, hanem a politika és a gazdasági élet vezérei követték el, akik tökéletesen eltávolodtak a tömegektől, melyek szolgálatára rendeltettek. «A látszat az, mintha (az emberiség állapotának orvosai) mindent elkövetnének arra nézve, hogy megnyugvás, kibontakozás, béke valahogy véletlenül sem teremődjék a földön.»

A szerző nép és állam, népközösség és államközösség viszonyának fokozatos nagy átalakulásában látja meg a nagy világválság végső eszmei alapját és sejteti, hogy ez az átalakulás Keleteurópa népi zűrzavarának rendezésére nézve ma még alig körvonalazható, de a magyarság történeti és népi energiáinak megfelelő megoldást rejthet magában.

Szudy Elemér könyve nemcsak a magyar revíziós irodalom útjelző alkotása, hanem egyike azoknak, a nem túlságosan nagyszámú műveknek, amelyek a nagy világválság megvilágosítását és tisztázását fontos és alapvető felismerésekkel segítik elő.

Juhász Vilmos.